

Introducere

După taurine, bivoliile sau bubalinele reprezintă cea mai importantă grupă de bovine.

Populațiile de bubaline au o evidentă importanță practică pentru producția de lapte și, în trecut, și pentru cea de forță (tracțiune pentru diferite munci). Laptele și produsele lactate au însușiri nutritive superioare, fiind foarte apreciate de consumatori. Au și alte caracteristici importante, ca de exemplu: longevitate mare, rezistență la boli, adaptabilitate la diferite condiții geoeologice, la care adăugăm buna valorificare a vegetației terenurilor de luncă, slab productive. Deși rezistente și rentabile, zeci de ani bubalinele au fost și sunt marginalizate.

Sunt rumegătoare tenace și răbdătoare, care impresionează prin aspectul lor.

În cadrul cercetărilor noastre zoogeografice, în afara speciilor sălbatice, am adunat pe parcursul ultimilor ani și câteva date despre existența bivoliilor în sudul țării, considerați de interes din acest punct de vedere. Dar, ideea alcătuirii volumului s-a cristalizat după vizitarea, în anul 2016, a unui sat de crescători de bivoli – Mera din apropierea Clujului –, aici aflându-se și un Muzeu al Bivolului, unicat în România, organizat de prof. Gheorghe Vaida, în compania căruia l-am și vizitat. Ulterior, constatând că pentru sudul țării nu există niciun studiu referitor la zoogeografia bubalinelor, am considerat acest demers nu numai interesant și util din punct de vedere științific, dar care trebuia cu prioritate realizat, având în vedere dinamica accentuat regresivă a populațiilor acestui mamifer. Iar această carte poate fi considerată ca o mărturie a unei ocupații tradiționale care dispăre sub ochii noștri.

Lucrarea este rezultatul muncii de cercetare desfășurată timp de 6 ani (2018–2023). Studiile de teren au cuprins 137 de localități din 12 județe, unde s-au crescut sau se cresc bubaline.

A rezultat astfel acest studiu despre *un element zoogeografic rustic – bivolul, singurul mamifer domestic aflat acum pe cale de dispariție în Câmpia Română*.

Salvarea de la extincție are la bază, deocamdată, devotamentul unor crescători care iubesc aceste animale și caută să ducă mai departe – așa cum pot în condițiile grele de azi – tradiția creșterii acestora. Mulți crescători au fost și sunt foarte atașați de acest mamifer. Chiar în satul Palilula din apropierea Craiovei, un localnic ne-a mărturisit faptul că „la bivolițe ne uităm ca la niște icoane!”

Zoogeografia, ramură științifică aflată la contactul dintre zoologie și geografie, abordează răspândirea geografică a animalelor în relație atât cu ceilalți factori ai mediului înconjurător, dar și cu felurilele activități umane.

Tocmai în această perspectivă am abordat studiul bivolilor din câmpia aflată în sudul țării.

Volumul realizat într-o manieră analitică, nu pierde însă din vedere imaginea de ansamblu, sintetică. Textul, concis, este îmbinat cu un bogat material ilustrativ original (261 hărți și fotografii, 173 de tabele). Studiul are la bază concepția dinamică, crono-teritorială de prezentare.

Cunoașterea zoogeografiei bubalinelor este importantă în contextul conservării biodiversității unui spațiu în care creșterea acestora – deși foarte valoroasă din punct de vedere economic-alimentar –, este pe cale de dispariție.

Este prima lucrare cu un asemenea subiect din literatura științifică din România, dar și prima care face referire doar la bubalinele din câmpia din sudul țării.

Totodată, bogăția de date statistice identificate de noi și inserate în lucrare, considerăm că vine să susțină cu exactitate declinul existenței acestui mamifer în această regiune.

După efectivul existent, deși îpuținat actualmente (puțin peste 1200 de capete), Câmpia Română încă se constituie în a doua zonă de creștere a bubalinelor din România, după Transilvania.

Prin cercetările de teren efectuate, am văzut toate „rămășițele” actuale ale fostelor populații viguroase de bivoli de odinioară. Am identificat și întregul număr al localităților unde s-a crescut acest mamifer în ultimele două secole.

Ce bucurie pe noi să vedem primele bivolițe pe pășunea satului Valea Dragului (jud. Giurgiu) acum ceva vreme în urmă! Dar și semnificativele turme de la Hulubești (jud. Giurgiu), Măgura (jud. Teleorman) și Rusănești (jud. Olt).

Figura 1. Pășune cu bivolițe lângă Vasilați (jud. Călărași).
În spate se observă terasamentul căii ferate București-Oltenița.

Deși numărul bivolilor s-a împușinat în mod dramatic, dacă îi cauți încă îi mai găsești și îi mai poți vedea, însă doar în câteva zone mai izolate. Singura regiune în care pot fi văzuți de pe o rută principală de transport este cea de la Gălbinași-Vasilați (jud. Călărași) unde bivolii se observă din trenurile care circulă între București și Oltenița (fig. 1). Încredere și încurajări de a scrie această carte am primit de la numeroși crescători (foști și actuali), cadre medicale veterinare, personalul din diferite instituții locale și județene, toți având în vedere inexistența – și în consecință necesitatea – unei analize unitare despre situația acestui mamifer în toată câmpia din sudul țării.

Realizarea volumului ne-a fost facilitată în primul rând de sprijinul generos primit din partea Direcțiilor Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor Giurgiu, Dolj, Teleorman, Olt, Buzău și Călărași, cărora le adresăm respectuoase mulțumiri. Un gând de recunoștință îndreptăm în mod special către dr. Mihai Puia, directorul Direcției Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor Ialomița, pentru bunăvoință și amabilitate.

Totodată, cercetarea noastră a găsit înțelegere și la alte instituții locale sau județene (Direcții ale Arhivelor Naționale, Direcții de Statistică, Primării, Direcții Agricole etc.).

Rămânem îndatorați multor medici veterinari, dar și unor profesori și chiar preoți dintr-o serie de localități, din partea cărora am primit un ajutor prețios.

Doresc să subliniez atmosfera de profundă seriozitate științifică de care am beneficiat în cadrul Institutului de Geografie al Academiei Române din București. Aici este cazul să mulțumesc unor colegi din Institut, care ne-au sprijinit în anumite momente, pe parcursul elaborării lucrării.

Și nu în ultimul rând mulți săteni legați de creșterea bubalinelor, cu multă disponibilitate ne-au fost alături în demersul nostru.

Este o carte-document despre ceea ce a fost și ceea ce încă mai este referitor la bivolii din sudul țării. Realizarea acesteia a fost impulsionată și de faptul că mulți români nu au știut și nici azi nu știu că bivolii încă mai există și în câmpia din sudul țării noastre!

Toate datele și cercetările noastre conduc, în final, spre o tragică concluzie și anume diminuarea drastică și continuă a numărului bubalinelor din câmpia dunăreană românească. De aceea, considerăm volumul a fi un veritabil „semnal de alarmă”, util, credem noi, în vederea alcătuirii unor programe de menținere și sporire a efectivelor de bivoli din sudul României.

Lucrarea se adresează atât specialiștilor, dar și tuturor celor care iubesc animalele. O considerăm utilă nu doar celor de azi, ci și acelor care ne vor urma.

Metode de cercetare

Cercetările pentru acest studiu de zoogeografie analitică le-am întreprins începând din 2018 și până în anul 2023.

Așa cum a precizat acad. P. Bănărescu încă din 1970, datele de bază pentru astfel de lucrări sunt atât de natură geoeologică, dar și istorică. În consecință, și studiile noastre s-au realizat pe două paliere și anume în primul rând cercetările de teren (cu caracter geoeologic) și în al doilea rând cele arhivistice. Și unele și celelalte s-au desfășurat în condiții destul de grele, datorită restricțiilor impuse de situația pandemică.

Pe teren, cercetările s-au desfășurat și primăvara și toamna, dar mai ales în anotimpul de vară. Am realizat numeroase anchete-interviu în toate localitățile unde mai sunt azi bivoli, dar și în cele în care au existat până în trecutul apropiat. Acestea au cuprins un chestionar cu 28 de întrebări referitoare la:

- numărul exemplarelor;
- locurile de pășunat, denumirea acestora și amplasarea față de localități;
- locurile de scăldat ale bivolilor;
- impactul unor fenomene naturale deosebite asupra bivolilor;
- cauzele diminuărilor populaționale;
- poziția gospodăriilor cu bivoli în cadrul intravilanelor;
- produsele obținute și modul de valorificare;
- furajele folosite în alimentația din perioada rece a anului;
- cazuri de indivizi afectați de albinism;
- utilizarea bivolilor la tracțiune și munci agricole;
- productivitatea, longevitatea și adăposturile bubalinelor;
- cazuri de agresivitate la om;
- impactul colectivizării asupra creșterii bivolilor;
- aspecte privind comerțul cu bubaline și lapte ori produse lactate;
- aspecte particulare privind creșterea animalelor în perioada comunistă, dar și în ultimele trei decenii;
- modul în care s-a renunțat la bubaline etc.

Toate informațiile primite de la foști și actuali crescători, foste și actuale cadre medicale veterinare ori din administrația locală, ne-au fost de un real folos.

Cercetările de teren le-am efectuat în 137 de localități unde s-au crescut sau se cresc bubaline, răspândite în 12 județe, astfel: Teleorman – 25 localități, Giurgiu – 23, Ialomița – 21, Călărași – 18, Dolj – 11, Buzău – 8, Brăila – 8, Olt – 8, Ilfov – 7, Dâmbovița – 3, Vrancea – 3 și Galați – 1. La acestea adăugăm și pe cele efectuate în Municipiul București.

În cadrul multor sate unde s-au crescut bubaline, informațiile primite de la ultimii crescători le-am consemnat integral în volum, ca mărturii inedite despre o ocupație dispărută.

Pe teren, observațiile vizuale au inclus atât turme de bivoli la păscut, dar și exemplare crescute în curți, diferite tipuri de adăposturi (grajduri), locuri de pășunat, modul de deplasare al turmelor mixte de bubaline și taurine, locuri de scăldat, moduri de preparare tradițională a brânzeturilor etc.

Cercetările arhivistice le-am desfășurat în primul rând în cadrul unităților Arhivelor Naționale ale României din Alexandria, București, Buzău, Călărași, Craiova, Constanța, Drobeta-Turnu Severin, Giurgiu, Pitești, Ploiești, Slatina, Slobozia și Târgoviște. Datele despre bivoli le-am extras cu multă migală din numeroase fonduri păstrate care au fost create de-a lungul timpului de diferite instituții (Prefecturi, Primării, Preturi, Inspectorate Zootehnice, Servicii Sanitar-Veterinare, Ocoale Agricole, Inspectorate Statistice, Camere Agricole județene, Sfaturi Populare Regionale, Direcții Agricole etc.). Identificarea și cercetarea acestor fonduri a necesitat mult timp și insistență din partea noastră, mai ales că unele nu fuseseră niciodată consultate în ultimii 150 de ani!

Am reușit și identificarea unor recensăminte ale animalelor domestice demult uitate aflate în arhivele unor Direcții de Statistică (Brăila, București, Buzău, Dolj, Vrancea).

Din păcate, ne-am confruntat cu lipsa de informații unitare pe unități administrative (județele de dinainte de 1950, județe actuale, raioane, plase, regiuni etc.). Astfel, comparațiile statistice s-au făcut cu destulă dificultate, în vederea evidențierii multor aspecte din evoluția spațio-temporală a populațiilor acestui mamifer.

O altă problemă serioasă de care ne-am lovit a fost aceea a lipsei bubalinelor din indicatoarele statistice ale ultimele decenii. Aceasta a fost suplinită, pe cât a fost posibil, de marea înțelegere de care am beneficiat din partea Direcțiilor Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor din multe județe ale Câmpiei Române.

Datele populaționale identificate acoperă o perioadă de aproape două secole, cele mai vechi fiind din 1838, iar ultimele de la 1 ianuarie 2022. Interesul nostru s-a axat pe evidențierea cât mai amănunțită a doi parametri structurali ai populațiilor: efectivul numeric și răspândirea în teritoriu. Acolo unde a fost posibil, am expus și alți parametri utilizați în ecologia animală: proporția sexelor sau date despre structura pe grupe de vârstă.

- Introducere ■ 5
- Metode de cercetare ■ 9

Partea I

ASPECTE GENERALE

- 1. Potențialul ecologic al Câmpiei Române și raportul cu populațiile de bubaline ■ 13
- 2. Introducerea bivolilor în sudul României ■ 21
- 3. Caractere morfologice, anatomo-fiziologice și de reproducere ale bubalinelor ■ 22
- 4. Adăposturi. Hrănirea bubalinelor în perioada rece ■ 31
- 5. Producțiile ■ 35
  - 5.1. Producția de lapte ■ 35
  - 5.2. Producția de forță (de tracțiune, de muncă) ■ 38
- 6. Crescătorii ■ 40
- 7. Mărturii toponimice referitoare la prezența bivolilor ■ 42
- 8. Aspecte referitoare la sacrificarea bubalinelor ■ 45
- 9. Activități comerciale legate de bivoli ■ 49

Partea a II-a

DINAMICA TERITORIALĂ A POPULAȚIILOR DE BIVOLI DIN CÂMPIA ROMÂNĂ

- 10. Dinamica populațională de ansamblu ■ 55
- 11. Cauzele diminuării drastice a populațiilor de bivoli ■ 72
- 12. Populațiile județene de bivoli – studii de detaliu ■ 74
  - 12.1. Sectorul de câmpie al județului Argeș ■ 74
  - 12.2. Județul Brăila ■ 76
  - 12.3. Sectorul de câmpie al județului Buzău ■ 85
  - 12.4. Județul Călărași ■ 96
  - 12.5. Sectorul de câmpie al județului Dâmbovița ■ 127
  - 12.6. Sectorul de câmpie al județului Dolj ■ 132

12.7. Sectorul de câmpie al județului Galați	■	146
12.8. Județul Giurgiu	■	148
12.9. Județul Ialomița	■	178
12.10. Județul Ilfov	■	193
12.11. Sectorul de câmpie al județului Mehedinți	■	203
12.12. Sectorul de câmpie al județului Olt	■	204
12.13. Sectorul de câmpie al județului Prahova	■	224
12.14. Județul Teleorman	■	227
12.15. Sectorul de câmpie al județului Vrancea	■	266
13. Creșterea bivolilor în Municipiul București	■	273
Concluzii	■	287
Bibliografie	■	293
Summary	■	303

Contents

- Introduction ■ 5
- Research methods ■ 9

Part I

GENERAL ASPECTS

1. The ecological potential of the Romanian Plain and the relationship with buffalo populations ■ 13
2. The introduction of buffaloes in southern Romania ■ 21
3. Morphological, anatomical-physiological and reproductive characteristics of buffaloes ■ 22
4. Shelters. Feeding buffaloes during the cold period ■ 31
5. The productions ■ 35
  - 5.1. Milk production ■ 35
  - 5.2. Force production (traction, work) ■ 38
6. Breeders ■ 40
7. The toponymic evidence regarding the presence of buffaloes ■ 42
8. Aspects related to the slaughter of buffaloes ■ 45
9. Commercial activities related to buffaloes ■ 49

Part II

TERRITORIAL DYNAMICS OF BUFFALO POPULATIONS IN THE ROMANIAN PLAIN

10. Overall population dynamics ■ 55
11. The causes of the drastic decrease of buffalo populations ■ 72
12. County buffalo populations – detailed studies ■ 74
  - 12.1. The plain sector of Argeş County ■ 74
  - 12.2. Brăila County ■ 76
  - 12.3. The plain sector of Buzău County ■ 85
  - 12.4. Călăraşi County ■ 96
  - 12.5. The plain sector of Dâmboviţa County ■ 127
  - 12.6. The plain sector of Dolj County ■ 132

12.7. The plain sector of Galați County ■	146
12.8. Giurgiu County ■	148
12.9. Ialomița County ■	178
12.10. Ilfov County ■	193
12.11. The plain sector of Mehedinți County ■	203
12.12. The plain sector of Olt County ■	204
12.13. The plain sector of Prahova County ■	224
12.14. Teleorman County ■	227
12.15. The plain sector of Vrancea County ■	266
13. Raising buffaloes in the City of Bucharest ■	273
Conclusions ■	287
Bibliography ■	293
Summary ■	303